

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Megjelenik a szorgalmi időben minden szombaton.	Főszerkesztő és laptulajdonos:	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Előfizetési ár: Egész évre 4 frt Fél évre .2 frt	Dr. KOMLÓSSY FERENCZ.	BUDAPEST VI., Éresek-utca 2. szám.
Felelős szerkesztő: ZELLIGER VILMOS.		Főmunkatársak: Cenner Lajos és Győrffy Lajos.

TARTALOM: Az orsz. kath. tanító-gyűlés. — tzk. — A tanítói fizetések szabályozása ügyében. — Az álló-írás tanítása. (Folytatás.) Czike Imre. — Tárca: Paedagogiai esetek. Tanító. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. — Szerkesztői telefon. — Kiadóhivatali pósta. — Hirdetések.

Az orsz. kath. tanító-gyűlés.

Dreiszigler Ferencz előadó indítványára, a »Bács-Tiszavidéki r. kath. Tanító-egyesület« f. évi aug. 30-án tartott közgyűlése a következő határozati javaslatot mondotta ki:

1. hogy egyesületünk a gyűlési életnek barátja;
2. hogy a megyei képviseleti gyűlés visszaállítását kéri;
3. hogy ugy a testületi szellem, mint különösen a kath. szellemű paedagogiai és iskolai élet ápolása czéljából az országos kath. tanító-gyűlés létesítését óhajtandónak tartja;
4. hogy az országos gyűlést *képviseleti rendszer alapján* óhajtja megtartatni, mert *e forma tökéletesebb*;
5. ez ügyben *keressék meg az orsz. kath. tanító-gyűlés alapszabályainak kidolgozására kiküldött hetes bizottság elnöksége*, hogy a primáshoz beadott alapszabály tervezet ügyét *elintéztetni kérje*;
6. *ily értelemben keressenek meg hazánk kath. társjegyletei is.*

E pontokat a gyűlés elfogadván, átiratot is intézett a társjegyletekhez.

Nohát, ha ez átirat hozzánk megérkezik, ily szövegezésben nem fogom pártolni! Alább kifejtem miért.

Nem akarunk sem az előadó, annál kevésbé a fent említett egylet jóakarátának — illetve ügybuzgóságának hevéből levonni, mégis szükségesnek tartjuk, hogy az orsz. gyűlés *formájáról* mi is elmondjuk a magunk véleményét, ha az, mint alább kitűnik, nem igen sokban is tér el amaztól.

Az élet különböző nehéz körülményei között a dolgok annál inkább megfontolandók, minél közelebről érdekelnek bennünket. Jó és balsorsban egyaránt veszedelmes a szélsőségekbe esni, mert a szélsőség a történelem tanúsága szerint sohasem vezetett célhoz, hacsak erőszakos dolgokat nem mívelt; ez utóbbi esetben is *az erőszakot mindig megfoszta az elért cél.* Az erőszak pedig mindig bűn, bármily körülmények között, mert *az a jogtalanság fegyverének jog elleni merénylete.*

Tehát vannak, kik a nagygyűlés kiviteli módját *egyedül* a képviseleti alapon tartják czélszerűnek, mert ez — *parlamentaris.* Csakhogy napjainkban ez a parlamentaris rendszer igen sokféle; igen sok függ *a választási rendszertől*, ugyannyira, hogy *klikk-uralomra vezet.* Pedig ha jól meggondoljuk a dolgot, egész nagyságban előnkbe tér a klikk-uralom veszélyes volta — *már egyleteink belső életében.* Tessék azután az ily klikkek által a tanítóságra oktroyált képviselők parlamentális gyülekezetébe menni!

Mit látunk ott? Bóbiskoló fejeket, üdvözlő beszédeket. Valóságos mameluk-tábor, kik előtt ha a krétát fehérnek mondják, nem tűnik fel cseppet sem, hanem nagyot bölintva Pestet látó fejükkel, réa mondják: helyes! a kréta fekete! Szeretnék kacagni az ily parlamentaris kath. tanítók nagygyűlése felett.

Komolyan és őszintén szólva, kik volnának tagjai a képviseletnek? Az egylet, illetve a körök kebeléből — az elnöklő esperes által kandidált kapacitások, vagy egyes, feltűnni vágyó individuumok előleges kortéziája által szótöbbséget nyert hős filantrópok, kiknek egyedüli érdemük a kath. tanügy terén: a se teszem-, se veszem-féle irány birkakénti követése; egyes papok kiküldetése, kiknek tán egyházipolitikai egyesületek vezetésében kima gasló szerepük lehet, de szerintem szorosan véve tanügyiben — nincs (tisztelet a kivételeknek, kik e téren áldozták föl összes munkásságukat); végre képzőintézetbeli tanárokból, kik már nem annyira képviseleti alapon, mint inkább kiküldetési czímen volnának tagjai a parlamentnek. Nos, az ilyen parlamentnek én nem vagyok barátja, ha mindjárt e hó végével ül is össze.

De mégis; ám legyen parlamentaris, hanem a nép- (tanító) jognak szabad nyilvánulása alapján: *titkos szavazással.*

Igy belemennék a parlamentaris rendszerbe, mert tudnám, hogy ezen esetben egyedül oly férfiak kerülnének a képviseletbe, kik a kath. tanítóknak *igazán barátjai*, kik képzettségüknél fogva *mélán képviselnék kerületüket.* Csak ezen esetben volna

lehetősége a kétes existenciák kizárásának, különben — nem.

De meg a képviseleti alapon igen sok jeles tanító kimaradna a mandátumból, mert vannak kerületek, melyek csak úgy hemzsegnek a jeles erőktől, míg másokban aranyért sem találni — egyet. És mert, ha a kerület oly: se teszem-, se veszem-féle képviselőt küld — kénytelen-kelletlen — a parlamentbe, elmegy az, akár érez hivatást magában, akár nem; míg az »ősgyűlés« alapján feltehető — még pedig alaposan — hogy a selejtesek otthon maradnának, már csak megrögzött indolenciájuknál fogva is. Jól mondotta a most üléselő delegációban a közös hadügyminiszter legközelebb Bosznia képviseleti rendszerének behozatala vitájánál, hogy »oly országban mint Bosznia, hol az önkormányzati intézmények hiányoztak és ma is hiányoznak, hasonló volna a képviseleti rendszer ahhoz, mintha előbb egyetemet létesítenénk s csak azután elemi- és középiskolákat.« Tessenek ebből kiolvasni a ránk vonatkozó részt.

No de hát mondjuk, hogy minden tanítói kör küld 2—2 tanítói és egy papi tagot mandátummal. *De csakis úgy és akkor, hogy a hozott határozatok a kath. tanügyre legitím erővel bírjanak.* És már akkor aztán ki volna lehetősége is zárva annak, hogy az önköltségén feljövő tanító szavazati joggal bírjon; — az maradna vendégnek, jobban mondva — populusznek. *Mihelyt pedig a gyűlési határozatok végrehajtása felsőbb szankcióval nem lesz kötelezővé téve, úgy semmi értelme nem lenne a nagyképűsködő parlamentáris rendszernek. Ez pedig aligha bekövetkezik hamarosan; maradjunk hát egyelőre az ősgyűlés mellett.*

TÁRCZA.

Paedagogiai esetek.*)

15. Tanító úr! a Miska leöntötte tintával uj irkámat, panasolja egy tanítványom, miközben felém nyújtja az elesufított irkát. A tett színhelyére megyek s kérdőre vonom Miskát, miért tette azt? Hanem ő, mogorván a földre szegzi szeméit és nem felel. A kérdést ismétlem s biztatom, hogy nem történik baja, ha az igazságot megvallja. Szomszédja is nógatja, hogy csak mondja meg. Mind hasztalan! Miska makacsodik, kérdéseimmel terhére vagyok. Majd ha megszabadul az indulat kényszerzubbonyától, mely arcát is eltorzította, könnyebben végzek vele.

Tanítás után az iskolában maradsz! mondom Miskának s folytatom a munkámat. Elüti a tizenegyet, a fiúk haza készülődnek, imádkoznak és elmennek.

— No Miska fiam, tudom, hogy társaid előtt szégyelled megmondani, miért tintáztad be Péter irkáját, most mikor magunk vagyunk, megmondod.

Megsimogatom a fejét, melyet ő lekonyítva tart. Talán azért, hogy a rajta előmlő pirt ne

*) Az előző közleményeket lásd a »Népnevelő« 9., 10., 11. számában.

Hogy pedig a hazai kath. tanítóság minden egyes tagjának módjában álljon az ily nagygyűlésekbeni részvétel — ha mindjárt hallgató is — elfogadni vélem Bertalan Vincze amaz indítványát, hogy az orsz. gyűlések sorrend szerint: Budapest, Esztergom, Kalocsa, Eger, Kolozsvár, Kassa, Székesfehérvár, Nagyvárad, Pécs stb. helyeken tartatnának 2—2 évenként.

Ugy-e nem sokban térünk el Dreisziger, illetve a Kalocsa egyházmegyei tanítók kívánságától. . . .

A határozati javaslat 5. és 6. pontját egészen figyelmen kívül hagyjuk, mert ezelőtt 20 évvel kiküldött megyei bizottság nem lehet mérvadó az orsz. kath. tanítóságára, már csak elévülésénél, illetve inkompetenciájánál fogva is, miután van már orsz. gyűlést előkészítő bizottság, az ország kath. tanítóságának egyetemessége által választva és elismerve; van annak elnöke és védnöke, kiknek multja és jelene a legnagyobb garancia az ügyek vezetésére.

Erősen is hisszük, hogy hazai társagyuleink nem a Kalocsán székelő »hetes« bizottsággal, de az 1890-ben választott és elismert 30-as, illetve 100-as előkészítő illetékes bizottsággal és annak érdemdús elnökével: *dr. Komlóssy Ferencz* úrral fognak az orsz. gyűlés ügyeinek megbeszélésénél — szóba állani. — *tzky.*

T. munkatársunk véleményével mindenben egyetértünk. A viszony Egerrel és Kalocsával már jobb, hiszen a kath. tan. orsz. bizottságának elnökével óhajtkák a tan. gyűlést nyélbe ütni. Csak minél előbb! (L. a Vegyeseket.) *Szerk.*

lássam! Kezdetben vonakodik megmondani, hanem utóbb kimondja, hogy azért, mert Péter dicsekedett, mily szép kép van az irkáján. Az egész osztálynak mutogatta.

— És te megirigyelled az örömét és irkáját? Szégyeld magad! Egy krajczárért neked is lehet olyan képed. Látod, Péter betintázhatta volna könyvedet, de nem tette, mert tudja, hogy a hozzáállás és az irigység bűn. Délután uj irkát hozasz Péternek s megkéred, hogy ne haragudjék rád. — Megtörtént.

16. Gyermekeim! délután ki fogunk rándulni, mindegyitek vihet zsebében darab kenyeret, akinek lepke-hálója van, hozza el. Az öröm leirhatatlan. Hogy is ne! mikor kint oly kellemes.

A gyermekek katonás lépésben vonulnak s városon kívül indulóra zendítenek, hogy jó kedvük fokozódjék. Félóra mulva a hegy tővéhez érkezünk, ott megpienünk.

— Előbb megnézzük a fákat, a bokrokat, szedünk néhány virágot, azután játszani fogtok. Ha valamelyitek lepkét vagy bogarat fog, hozza el, én majd végzek vele; itt a spirituszos üveg. A hegyre egyik se merészeljen fölmenni!

Egy ideig jól ment minden. Csoportokban vonultunk egyik fától a másikhoz s megszemléltük mindazt, ami figyelmünket megérdemelte. Később kiadtam a rendeletet, hogy játszhatnak, dalolhat-

A tanítói fizetések szabályozása ügyében.

Plachy Bertalan kir. tanácsos trencsénvármegyei tanfelügyelő a vármegye közíg. bizottsága elé a mult hóban felterjesztést tett a tanítói fizetések szabályozása ügyében, melyet a bizottság el is fogadott.

A felterjesztés rámutat a népnevelés rendszeres fejlesztésének nagy fontosságára, elemzi s levezeti az abban megnyilatkozó politikai gondolatot, s midőn szerencsét kíván a vallás s közoktatásügyi miniszternek a törvényjavaslat alapeszméjében kifejezésre juttatott államférfiu conceptióhoz, levonja abból Trencsénvármegye népnevelésére az eredményt s azt döntő érvekkel érvényesíteni kéri, mely nem egyéb mint a saját erőforrásukból nem fejleszthető népnevelésüknek államsegélyvel való rendezése. — A felterjesztés így szól:

»A tanítói fizetések szabályozására vonatkozó, a képviselőház közoktatásügyi bizottsága tárgyalásán már is keresztülment javaslat, a közbejött parlamenti események folytán törvénynyé nem válthatván, azon reményben, hogy azzal a képviselőház az őszi ülészak alatt foglalkozni fog, megragadjuk az alkalmat, hogy saját erőforrásainkból nem rendezhető népnevelésünk számára, bár a szegénység szomorú jogczimén biztosítsuk a megyénket megillető részt azon 600,000 frtnyi összegből, mely ezen törvényjavaslat folytán Nagyméltóságod rendelkezésére fog állani.

463 km² területű, 244,919 népességű megyénk összesen 375 különböző jellegű és fokozatu népnevelési tanintézettel bir, melyek között 35 állami,

23 községi iskola, a közoktatásügyi kormány jóakaratóból évenként 41,590 frtnyi államsegélyt vesz igénybe.

Ezen államsegély viszonylag eléggé nagy s hálára kötelező, azonban elenyészőleg csekélynek tűnik fel a végsőig megfeszített társadalmi s felekezeti öntevékenység által már tovább nem fejleszthető népnevelésünk gyors intézkedést igénylő szükségletének tatóngó nagy arányaihoz képest.

Miután a klasszikus történetiró szerint a legkol-dusabb igazság is többet ér a »legkirályibb hazugságnál« szomorú kénytelenséggel kell utalunk megyénk népnevelésügyének azon adataira, hogy az ide csatolt, minden részletkérdésre kiterjedő kimutatás szerint 194 felekezeti tanító nem bir a törvényszerű 300 frtnyi fizetési minimummal, kiknek javadalmazása a hanglétra minden fokán 10 frttől 299 frtig változik.

E szomorú adaléka népnevelésünknek csak úgy válik megérthetővé, hogy megyénk hegyvidékének teljesen szegény, 30-tól 72%-ig terjedő pótlékkal terhelt községei a népnevelés terén a vasszükség kényszere alatt a szegődvényesek pótszerét alkalmazzzák, iparosokat és földműveseket fogadnak fel tanítókul természetbeni lakás s némi fizetés mellett.

A csatolt kimutatás ezenfölül 40 felekezeti iskolát tüntet fel törvényellenesen túltömöttnek. Az így keletkezett helyzetnek szanalása hozzávetőleges számítás szerint évenként 51,246 frtnyi fedezeti összeget igényelne.

Ezt Nagyméltóságú miniszter úr csak az államsegély adhatja meg, mert a csatolt kimutatás meggyőzni alkalmas, hogy érintett községeink a kívánt

nak. Kezdetben részt vettem a fiúk játékában, azután félrevonultam, hogy néhány növényt szedjek és hogy tanítványaim fesztelenül játszhassanak. Úgy félóra mulva, libegve jön hozzám az egyik fiú s jelenti, hogy K. János fölment a hegy egyik kiálló sziklájára, onnan leesett, betörte a fejét, összeszaggatta ruháját s most ott fekszik véresen.

A jelentés megijesztett. Futottam a hely szí- nére, hogy a vérzést ideje korán elállítsam. A játszókat is elhagyta jókedvük, utánam jöttek.

— Miért mentél a hegyre — kérdezték a fiúk — mikor a tanító úr megtiltotta?

— Lássátok, így bűnhődik az, aki nem engedelmeskedik, toldom meg a kérdést. Eltitkoltam a fölindulásomat, nyugodtságot színelve ölembe vettem a páczienst, hogy a közeli forrásnál tisztára mossam s a vérzést elállítsam. Mindezt tettett hidegvérrel végeztem, nehogy nyugtalanságomat tanítványaim észrevegyék. Hanem a lelkiismeretet nem lehet elámítani. Igaz, hogy a bajt a gyermek maga idézte elő, hanem a benső bíró folyton hangoztatta: miért nem akadályoztad meg!... Majd okulok az eseten!

Mire haza mentünk, Jánost elhagyta a fájdalom s vígan lépdelt a többivel. Első dolgom volt a fiú szüleihez menni, hogy a dolgot tisztázzam velök, nehogy az elferdítve s egy kis rosszlelkűséggel vegyítve, szárnnya keljen.

Előadom, amint történt.

— Ezek után belátják a tisztelt szülők, hogy János maga okozta a bajt. Parancsomnak egyedül ő nem engedelmeskedett.

— Igaz, igaz, tanító úr — jegyzé meg az anya — hanem az esetről tudni fog következtetést levonni.

— Mindenesetre asszonyom!

Igen is levontam a következtetést, t. i. elvem lett: kirándulás alkalmával ügyelj tanítványaidra, hogy egészségökben kár ne történjék. Kerüld a veszélyt, mert nem használ a parancsod, ha a bajt meg nem akadályozod! A felelősség csakis téged terhel!

17. Hallod-e asszony! én nem tudom, mi lelte ujjaim közeit. Két napja úgy viszket, hogy nem győzöm vakarni. Nézd, vérzésig vakartam s nem használ.

— Ha te nem tudod mi bajod, én még kevésbé. Talán csak nem rüh!

— A' biz' Isten igazad lehet! Hallottam én már erről. Menekülj tőlem, hogy meg ne kapd. No én ezt a csunyaságot csakis az iskolában szerzhettem meg. Naponkint vizsgálom a gyermekeket, tiszták-e, fogdosom íróeszközeiket, nem csoda, hogy rám is átragadt.

népnevelésügyi szükséglet fedezésére teljesen képtelenek.

Megyénk hegyvidékének sovány, túlnépesedett talaján, hol az Amerikába való kivándorlás a hatóságok minden éberségével daczolva állandó tanyát ütött, a haza s a magyar állam iránti hazafiui kötelességünket a legteljesebb mérvben róvtuk le akkor, midőn az állam céljaira a rendes mértéken túl már is igénybe vett közsejünkkel az állami közigazgatást közvetíteni, s a helyi közigazgatást minden fennakadás nélkül ellátni tudjuk, de a húr teljes megfeszítése folytán a közművelődés céljaira hegyi közsejnek megterhelésében, még ha a törvény követelné is, a már elért határon túlmenni azon minden kormányzati raissant nélkülöző helyzet statuálásával lenne egyértelmű: »a polgároknak meg kell halniok, hogy művelődjenek.«

Ellenkezőleg Nagyméltóságú miniszter ur, szegény közsejnek az állami s közigazgatási terhekben a leroskadásig való részvétele egyenesen jogot ad nekünk, s általunk azoknak közművelődési szükségleteik az állam általi fedezéséhez, a szegénységében is az állam boldogulhatását hiven szolgáló résznek a gazdagabb egésznek áldozatkészségéhez, s ezen alázatos kérelmünk annál inkább tart igényt Nagyméltóságod kegyes kedvező figyelmére, mert tisztán nemzetiségi területről van szó, s a népnevelés kérdésében mindinkább izmosodó, a napi sajtóba is utat talált közszellem a gyors intézkedést már is hangosan követeli. Az általunk szomorú kénytelenséggel feltárt népnevelési viszonyok láttára egyrészt a magyar napi sajtó fakad ki, midőn hirdeti: »Igy hanyagolják el nemzetiségi területeken a népnevelést,« másrészt a nemzetiségi sajtó politi-

Még aznap értesítettem az orvost, hogy betegség ütött ki az iskolámban, tartson vizsgálatot. Persze elhallgattam, hogy én is benne vagyok. A gyógyszerész-segéd jó barátom, majd ad írtó-szert.

Az orvos rám támadt, hogy előbb kellett volna jelentést tennem, nem most, mikor husz gyermek benne van.

— Ugyan doktor úr, hogy tudhassam én, hogy a gyermek rühös, mikor a betegséget nem ismerem! Első sorban szülő a hibás, mert a gyermek tisztaságára semmi gondot nem fordít. Nekem kell reggelenként szemlélet tartanom fölöttük.

— Tudja mit tanító úr, önnek s általában a tanítóknak a gyermek-betegségeket és azok tüneteit ismerniök kellene. Ezt a képző-intézetekben az orvosoktól kellene megtanulniok. Vegyük példakép a jelen esetet. Ha jelentést nem tesz, a baj átragadt volna az egész iskolára. Megkapta volna ön, a családjá s talán az egész község.

Igazat mondott doktor úr, hanem ha már engem megpirongatott, elfogadja tőlem azt a szerény megjegyzést, hogy a községi vagy a körörszónak havonként kellene az iskolákat meglátogatnia és a gyermekek felső testét alaposan megvizsgálnia. Ezzel nagyot lendítenénk az ország közegészsége ügyén. Hátha még a tanító az orvos adjutánsa lehetne! ...

Tanító.

kai célzattal zsákmányolja ki a helyzetet, midőn nap-nap után felkiált: »Ime így neveli a magyar állam véreinket.«

A szabad sajtó által felszabadított erők ezen ellentétes, de eredményükben a kormányi tekintélyt, mely a magyar állam, ha valahol, úgy nemzetiségi területeken megőrizendő tekintélye is, törpítő hatása alatt ezen közigazgatási bizottság, ha alázatos kérelme meghallgatást nem találna, a helyzet tragikumá gyanánt tehetetlenségében csak az anyagilag teljesen leszerelt állam-akaratra utalhatna, pedig a magyar állam tehetetlensége az állam ellenségei erkölcsi erejének növekedésével egyértelmű, s ez okból a politikai hatás itt a végeken, a kulturailag előrehaladott, nagyrészt szláv műveltségű Morvaország és Szilézia szomszédságában, hol a népnevelésügyi helyes elvek szerint teljesen rendezve van, csak kártékony lehet. Hiszen ki tagadhatná, hogy az élet a közvetlen és közvetett állami adók nagy mérve mellett mindinkább a küzdelem a létért alakját veszi fel, mely ellen az adózó polgár kezébe az egyedüli védőfegyvert csakis a népnevelés által kifejlesztett ítélőtehetség adhatja, s ki vonná kétségbe, hogy a modern államnak azon elve, hogy »a törvény nem tudásával senki sem mentheti magát« a kormányzat abszolutizmusát idézné vissza megfelelő népnevelés nélkül, s épp azért a legszegényebb községnek csak oly joga van a jó népneveléshez, mint a legvagyonosabbnak.

Eppen ez utóbbi szempontnál fogva nyomtétósan kell utalnunk törpe hegyi közsejnek a tanítói nyugdíjtörvény vonatkozó rendelkezései folytán vagyoniilag nemcsak a legérzékenyebben, de igazságtalanul is sújtó azon körülményre, mely a felekezeti tanítói fizetéseknek a törvényszerű fizetési minimumig államsegélylyel leendő kiegészítését megénkben elodázhatlanul követeli.

A tanítók nyugdíjazására vonatkozó 1875-ik évi 32. t. cz. 29. §-a ugyanis minden tanítói állomás után, tekintet nélkül arra, vajjon tankepesített vagy oklevél nélküli tanítóval van-e betöltve, az iskolafentartó által évi 12 frnyi járuléknak befizetését követeli, azt az 1891-ik évi XLIII. t. cz. 10. §-a azzal sulyosbítja, hogy minden iskolába járó tanuló után azok szülőitől az országos tanítói nyugdíjintézet céljaira 15 krnyi díj szedendő, mely be nem fizetés s tandíjmentesség mellett az iskolai mulasztási bírságokból, nem pótolhatás esetében az iskola fenntartóján veendő meg.

Az országos tanítói nyugdíjintézethez való ezen kettős hozzájárulás elviselhetlen terhet ró a megyei nyomorral küzdő iskolafentartókra még akkor is, ha tanítóik államsegélylyel törvényszerű fizetésükben biztosítva képesített tanerők lennének, azonban bántó igazságtalanságnak lenne tekintendő akkor, ha tanítóik a kellő minősítés hiányában a törvény vonatkozó rendelkezése szerint az országos tanítói nyugdíjintézet jótéteményeiben nem részesülnének.

A népnevelés ezen általános s a szükséghez képest az állam áldozatkész tevékenységét nemcsak igénylő, de követelő természete, s a kiemelt körülmények mellett, kizárólag tót ajku nagy megyénkben a kérdés politikai hordereje ott fekszik, hogy

igyekvő szorgalmas népünk nemcsak a kultúra iránt bir kellő érzékkel, de egy magasabb fejlődésképpen önként akar magyarosodni, hiszen ez a magyara politikai szempontból legértékesebb nép az, melyről egyik koszorúsunk a Vágvölgyben utaztában oly szépen mondá: »Csodálatos egy népfaj ez, a mihez foghatót nem találni ebben az országban,« »A világ minden nagy városában övé az utcza«, kész szállása a házküszöb, de nem koldulni jár, nem szolgálatba állani, hanem dolgozni s kereskedni. A mi pénzt összeszereznek idegen országban, azt haza hozzák az ősi zsuptető alá, s javitnak vele a sors mostóságán. Ez a tótok népe. Beszélni nem tudnak magyarul, hanem érezni a haza szerelmét, azt nagyon jól tudják, s vérzeni is tudnak érte.

Alázatos kérelmünk Nagyméltóságú miniszter úr nem az állam segélyére folytonosan apelláló társadalmi gyámoltalanság esdeklése, hanem kényszerű bevallása szegénységünknek, mely kulturális téren eljutott a lehetőségig mindig hazafias érzületünket csak fájdalommal eltölthető mozdulatlanság határáig, mert hiszen a megyénket átszelő Vágvölgy nyílt pontjain a társadalmi és felekezeti öntevékenység a népoktatásra vonatkozó 1868-ik évi XXXVIII. t. c. hatása alatt ott, hol megragadható feltételekkel rendelkezett, mindenütt megmozdult, s a hitbuzgalom termékeny s valóban csodákat alkotó talaján diszes iskolai épületek emelésében, jól javadalmazott tanítói állomások rendszeresítésében, sőt a népiskolának osztotta fejlesztésében is nyilvánult, azonban hegyvidékünk túlnépesedett völgyei sovány talaju törpe községeinél ezen egészséges fejlődésnek természetesen s csak ami hazafiui fájdalomunkra, melyet Nagyméltóságod bizonyára osztani fog, megakadnia kellett.

Midőn ezek után, a néptanítók fizetésének szabályozására vonatkozó javaslat mielőbbi törvényhozási elfogadásában bizva, annak szellemi és anyagi előnyeiben elősorolt felekezeti népiskoláinkat kegyesen részesíteni kérjük, őszinte hazafiui örömmel kívánunk szerencsét Nagyméltóságodnak a kérdésben levő törvényjavaslat államférfiúi conceptiójához, mely míg az államilag segített felekezeti iskola által az állam és felekezet, ezen kölcsönösen egymás támogatására és kiegészítésére hivatott közület közti békének magasztos hirdetőjévé lesz, addig a felekezeti iskolai jelleg és tartalomnak politikai eszélylyel érintetlenül hagyása mellett, az állam fegyelmi jogának a felekezeti tanítók felett megadja a kellő s eddig sajnosan nélkülözött azon sanctiót, mely minden eddigi törvényhozási népnevelésügyi alkotásnál értékesebb, mert le fogja rakni egy öntudatos magyar népnevelésügyi politika alapjait, s megszilárdítani a magyar állameszmét a nép széles rétegeiben, mert hiszen a néptanító, a népre való hatásában, magya a nép.«

Az álló-írás tanítása.

VI. Az álló-írás legelső s legnagyobb előnyét minden bizonynyal az egészségtan szempontjából kell legelsőbben is elbirálnunk, mert az egészség-

tani szempontok — mint legfontosabb kérdések, követelik meg a legnagyobb ellenőrzést, a legodaadóbb figyelmet. Különösen akkor, midőn oly terhes vádaskodással illetik és bélyegzik a dülő-írás gyakorlását — akkor kell az összehasonlításnak minden lehető úton módját ejteni s a mindkét részen történő lelkiismeretes vélekedésnek nyilvánítását, az ügy érdekében helyhez és alkalomhoz juttatni.

Az eddigiekben óhajtottam kellő mérsékléssel a dülő-írás tanítása ellen szóló egészségtani érveket felemlíteni s azt hiszem, hogy minden erőszakos ráfogás és tulás színezete nélkül cselekedtem ezt . . .

Megkísértem most már az álló-írás előnyeit szintén az egészségtan szempontjából itélve, lehetőleg röviden felsorolni. Nagyon természetesen leghelyesebb volna kinek-kinek a gyakorlat utján, a gyakorlati összehasonlítás nyomán meggyőződést formálni, mert száz Demoszthenesznál is jobban beszél a tett; de tekintve, hogy az összehasonlítás lehetősége nem eszközölhető mindenki részéről egyforma könnyűséggel, szükséges mégis, hogy a leírás mesterségéhez folyamodjunk.

Nem elég csupán világgá kürtölni, hogy a doktorok és a paedagogok állítása, meg a gyakorlat bizonyítása szerint az álló-írás gyakorlása elejét veszi a szem- és gerincz-betegségek kifejlődésének, hanem be is kell azt bizonyítani, mert különben hiszik is, meg nem is. Ugyan a dülő-írás gyakorlása ellen az egészségtan szempontjából felhozott érvek, mintegy világos képét adják az álló-írás egész lényegének, ugyannyira, hogy a figyelmes olvasó maga is meg tudná határozni a helyes testtartás megkivántató formáját s egyéb szükséges kellékeit, mindamellett mégis határozott formába öntjük lényegét.

A füzet ferde középfekvésénél a gerinczferdülések eshetőségei és másrészt a szem látási zavarai nyerne tápot, míg a füzet egyenes középfekvésénél e rendellenességek jórészt megszűnnek s a test megközelíti az egészségtan szempontjából olyananyira kívánatos egyenes testtartást. És ez az egyenes testtartás nemcsak ide a papírra vetett könnyelmű megjegyzés, hanem valóságos igaz tény. A saját tapasztalatom nyomán merem ide írni, hogy az álló-írás egyenes testtartása sokkal könnyebb, mint a dülő-írás egyenes (?) testtartása.*) És ami szintén említést érdemlő körülmény, hogy az álló-írás egyenes testtartása nem oly fárasztó, mint a dülő-írásé. Ez különben kimagyarázható abból a tényből is, hogy huzamos ideig tartó gyakorlása mellett a test korántsem oly elkényszerezett, mint a dülő-írás gyakorlása mellett. Szükséges ugyan mindennemű írás gyakorlása alkalmával közbe-közbe egynehány perczig tartó szabad testmozgást megengedni növendékeinknek, de ennek a szükségnek érzete, az álló-írás egyhuzamban történő gyakorlása mellett is csak jóval később következik be. Ami minden bizonynyal örvendetes

*) A dülő-írást is egyenes testtartással kellene írni, de meg kezdik is írni a gyermekek, de a füzet ferde középfekvése észrevétlenül viszi a törzset ferde tartásba.

körülmény, tekintetbe véve azt, hogy a felsőbb osztályokban bizony már huzamosabb ideig tartó írásgyakorlatok is fordulnak elő. És itt, amidőn e megjegyzést tesszük, ne tessék csupán a népiskolára gondolni, mert hisz a középiskolákban is a mi gyermekeink járnak s bizonyára nekik is árt mindaz, ami egészségtelen; ott pedig az előadások alkalmával ugyancsak kell ám karmolniok, nem ritkán az egész órán át. Ide tessék csak benyitni, itt látni csak tarka képet! Különben gondoljon csak vissza kiki a saját tanuló éveire, bizonyára azt az őszinte vallomást kell tennie (s itt nagyon kevés a kivétel), hogy bizony ő is nem ritkán belegörnyedt sok-sok furcsa testtartásban. Persze most, amidőn tudatában van a helytelen ülésből származó káros hatások következményeinek, nagyban hangoztatja, hogy igenis nem kell az álló-írás, mert hisz amely előnyököt ez ígér, azok mind megvoltak ennek előtte is, csak érvényesíteni kellett volna. Ilyen lelkiismeretlen váddal illetni a tanítóságot, fáradságos munkája közepett, bizony nem szép. De meg feltehető-e az, hogy oly hosszú vonalon, mint a melyen sikra szálltak az álló-írás védelmére, hogy mondom ott mindenütt a lelkiismeretlenség előtérbe tolása mellett léptek az álló-írás szolgálatába? Alig hinném, hogy ne lett volna egyéb okuk is a színvallásra. . .

A saját osztályommal tettem kísérletet »tollba mondás« után iratni; nos és az eredmény meglepő volt, meglepő volt különösen az év végén, amidőn a gyermek már megszokta az álló-írásnál megkívántató fej, törzs, kéz és lábtartást. Gyermekeim teljes negyedórán át pihenés nélkül meglehetősen gyors diktálás mellett is kifogástalan egyenes testtartással ültek s az elfáradásnak legesekélyebb nyoma sem mutatkozott rajtuk; míg ellenben a dülő-írás gyakorlása mellett egy negyedórai csak közepes gyorsírás után is nyújtózkodás, fáradság érzése, bágyadtság (a mellretámaszkodás következtében) vesz erőt a gyermekben. Nem is szólva a betűk alakjáról, dülési irányáról, melyek ez utóbbi alkalommal minden tekintetben mögötte állanak az álló-írás betű-irányának és alakjainak. Ez az eltérés a helytelen ülésből származik, mert míg a dülő-írásnál a törzs, fej, kéz, láb tartása nagyon is kifogásolható, addig az álló-írásnál az egyenes középfekvésben levő füzet megkívánja az álló betűvetést, amelynél a törzs helyzete és fejtartása egyenes; sem előre nem hajló, sem oldalt nem görbülő, mint amilyen a dülő-írásnál. S ezt az egyenes helyzetet a törzs állandóan meg is tarthatja, mert írás közben mindkét karunkat olyformán helyezzük a pad írólapjára, hogy alkarunk kétharmada a pad lapján történő támaszkodó helyzetében, a test egyensúlyát segíti fenntartani. Ebben a testtartásban a hát izmai természetes megfeszülésük folytán a fejet minden megerőltetés nélkül el bírják tartani s így nem is következik be a támaszkodásban pihenést kereső elfáradás. Az egyensúlyozásnak ez a helyes megoldása hiányzik épen a dülő-írásnál; nagyon természetesen, mert lehetlenné teszi ezt a füzet ferde középfekvése.

Az alkarok eme támaszkodó helyzeténél figye-

lemmel kell arra lennünk, hogy egyrészt könyökönk a törzstől körülbelül tengernyi távolságra legyen s másrészt az alkarok a test előtt az írólapon derékszögben találkozzanak.

A tollat nem szabad keményen, ugyszólván görcsösen szorítani, ép azért a gyengéden lehajtott három első ujj első és (csak a mutató-ujjal) második perceze tartsa. Ezen tolltartás mellett van a legszabadabb mozgása az ujjaknak. A jobb kéz támaszkodása a kis ujjon történjék, mert ez a helyzet ad szabad mozgást a csuklónak is. A merev ujj- és csuklótartás nehézkes s ennek folytán a betűvetés is merev és kevésbé tetszetős.

A láb a czombokon nyugodva, egymás mellett elhelyezve, mindkét talpon támaszkodjék.

Az egyenes testtartás mellett a vállakat összekötő egyenes vízszintes irányu legyen, valamint a szemek hossz tengelyét összekötő egyenes is. Így a gerinc- és szembajok keletkezésének szegjük útját, mert a fej oldalhajlását akadályozzuk meg. A testnek eme egyenes tartását könnyebben ellenőrizhetjük; kiterjed ez ellenőrzés és különösen fontos az otthon véghezvitt feladványok megírásánál, mert az írásra vetett egy pillantás elégséges meggyőzni bennünket arról, hogy helyes testtartás mellett végezte-e munkáját a gyermek. Mert ha az egyenes testtartástól csak részben is eltért, nyoma látszik annak rögtön betűi irányában.

Az egyenes testtartás amíg egyrészt a leghelyesebb az egészségtan szempontjából, addig másrészt feltétlenül álló betűvetést kíván. *Czike Imre.*

(Folytatása következik.)

Irodalom és művészet.

— **Megjelent és beküldetett:** *A kiseddévás és Fröbel kisednevelési rendszere.* Irta *Kraffszky József*, esztergom-főegyházmezei áldozó-pap. Budapest, Rózsa Kálmán és neje könyvnyomdája. 1892. Ára 3 frt. (Kapható a szerzőnél Komjáthon (Nyitra-megye) és Tóthfalussy Bélánál Bpest, szegényháztér 8. sz.) — A mű, melyet e helyen ismertetni szándékunk, nagy gonddal, mindenesetre nagyobb gonddal, mint előrelátással van megírva. A kiseddévásról, annak fontosságáról, elveiről, nemkülönbent történetéről szól, mely gondos tanulmányozásra és a kisednevelés iránti érdeklődésre és előszeretetre vall. Már a mi *Fröbel* kisednevelési rendszerét illeti, melynek a szerző nagy magasztalója, úgy paedagogiai mint vallási szempontból, habár a rendszer egyes hátrányait maga is beismeri, e téren mi, a katolikus nevelési elvek alapján állva, a szerzővel egyet nem érhetünk. A legkiválóbb német paedagogusok, melynek: *Stöckl, Knecht, Fölsing, dr. Vogel, dr. Baur, Ramsauer, Blumröder* és nálunk többi között Garamszegi *Lubrich* Agost is a rendszert mind vallási, mind paedagogiai szempontból elítélték. *Vallásos* szempontból azért, mert Fröbel a gyermek természetfölötti céljával nem törődik, sőt azt el sem ismeri, miként ez irataiból kitűnik, melyek határozott pantheismusra mutatnak. A pozitív kereszténységet elveti, s rendszerében a negatívumot állítja előtérbe, mi-

dön eltávolítani iparkodik a gyermektől minden káros befolyást, de bármily pozitív befolyást, különösen az ugynevezett »felekezeti« nevelést mellőzi. Fröbel a mai kereszténytelen paedagogia megalapítójának mondható. *Paedagogiai szempontból* Fröbel rendszere azért ítélendő el, mert a fősúlyt a kisdied testi nevelésére fordítja, a szellemi képzés ennek csak accessoriuma, járuléka. Főcélja a munka, melyet a játékkal összeköt. A játékok maguk a gyermekek természetével ellenkeznek, mert a gyermeknek mellettük folyton beszélnie, verseket mondania s oly gyakorlatokat kell csinálnia, melyek szellemi fejlődésével arányban nincsenek. A gyermekben az öntevékenységet akarja fejleszteni s a helyett, hogy ezt elérné, géppé süllyeszti le, mely mindent parancsszóra, előírás szerint tesz, gondolkodik. Aki a szerző művét végigolvasta, kénytelen a fentebb elmondottakról meggyőződni. A kisdiednevelés csak Fröbel rendszere nélkül lehet keresztény alapon nyugvó nevelés: ez a mi elvünk, de ez a keresztény paedagogianak is elve.

— „Szűz Mária édes hazánk Védasszonya képes naptára“ 1893. évre, mely a boldogságos Szűz különös tiszteletét és dicséretét tüzte ki főcélul, s a ki csak egyszer is keresztül futja e naptárt, meggyőződhetik, hogy annak minden egyes lapjáról a boldogságos Szűz iránti fiui hódolat és szeretet sugárzik. A Szűz Mária naptár jelen 13-ik évfolyama mind szerkesztésre, mind kiállításra a magyar köznépi vallásos irodalma terén kitűnően megállja helyét. A közlemények változatossága, azoknak ügyes és rendszeres összeállítása, kellemes benyomást tesznek az olvasóra, s tanulságot meríthet belőlük mindenki, amit a szerkesztő Jozsáts János plébános úr dicséretére emelünk ki. A kiállítás pedig, melynél a gyönyörű Mária képpel ékeskedő remek külsőt különösen kiemeljük, valóban meglepi a szemlélőt. Szóval a boldogságos Asszonyunk és Pátronánk tiszteletére kiadott eme naptárt melegen ajánljuk az érdeklődők, különösen a főltisztelendő r. k. papság és tanító urak mint a nép vezérei szíves figyelmébe. Ára 30 kr., bérmentes küldéssel 35 kr., tömegben tetemes leengedéssel. Kapható *Nagy-Kanizsán ifj. Wajdits József* könyvkereskedésében, sacrumok fejében pedig a baranya-Jánosii plébánián.

— **A koleráról.** Irta *dr. Kontur Béla*. Rövid néhány nap alatt már *III. kiadásban* jelent meg. A koleráról tájékoztató füzetek közt a legnépesebb nyelven írott és legolcsóbb, e mellett teljesen felvilágosít. Ára 2 kr., száza 1 frt 20., ezre 12 frt. Megrendelhető a *Szt.-István-Társulat* ügynökségénél, Budapest, Lövész-utca 13.

— **Athenaeum Kézi Lexikona,** szerkeszti *dr. Acsády Ignác* akad. lev. tag, számos szakférfi közreműködése mellett. 26. füzet. E füzet az M. és N. betűk anyagát tartalmazza, és jó iránya, helyes beosztása, szabatossága, e mellett még hazafias iránya valamint fényes kiállítása által egyaránt igazolja azon várakozásokat, melyeket e műhöz fűztünk. Az Athenaeum Kézi Lexikona összesen 40 füzetre fog terjedni és kb. 100 szép kiviteli

mellékletet fog tartalmazni. Minden füzet ára (2—3 melléklettel) csak 30 kr. Előfizethetni a kiadóhivatalnál (Athenaeum Budapest, Ferenciek-tere 3.) és minden hazai könyvkereskedőnél. Az első kötet már díszkötésben is kapható 3 forintért.

— **A műkedvelő fényképész.** Rövid útmutatás a fényképezés megtanulására. Kiadja *Türkel és Schlesinger*. Budapest, Károly-utca. 96 lap, ára 50 kr. A fotografálásnak magánaton való elsajátítására eddig jó útmutatást nem ismerünk. Az előttünk fekvőt sem tartjuk annak, mert a paedagogia elveit szem elől téveszti. Mindazonáltal hasznos szolgálatot tesz azoknak, akiket egy praktikus műkedvelő bevezetett már a fotografálás elemeinek titkaiba. És ezen szempontból melegen ajánlhatjuk.

— **Egyházi szerek, zászlók, lobogók, kegytárgyak, képek és könyvek** kaphatók

SZÜTS és TÁRSA műintézetében
Budapesten, hatvani-utca (Dreher-palotában).

Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

VEGYESEK.

Milyen legyen az első orsz. kath. tanító-gyűlés. A bács-tiszavidéki kath. tanító-egyesület kezdeményezésére a kalocsavidéki rokon-egyesületnek lapunk egyik utóbbi számában említett határozata kath. tanügyi körökben élénk megbeszélés tárgyát képezi. Abban mindannyian egyetértenek, hogy az orsz. kath. gyűlés mielőbbi megtartása égetően szükséges, nem értenek azonban egyet s velük mi sem, annak *képviselési alapon* leendő összehívásában. A képv. alapon összehívott két orsz. tanító-gyűlés fiaskója elég tanuságul szolgálhat arra; de nem tartjuk helyesnek a képviselési rendszert azért sem, mert a kath. tanítóknak ezen első országos összejövetelét békóba verni s a kath. tanügyi közvéleménynek szabad nyilvánulását mintegy megrendszabályozni akkor, mikor még ki nem forrta magát, legalább is erőszakosságnak tartjuk. Részünkről tehát a szabad és egyetemes kath. tanító-gyűlés jelszavát hangoztatva, ily irányban leendő szíves sorakozásra szólítjuk fel t. elvbarátainkat.

Karacs Teréz. A nemzeti nőnevelés egyik alapvető, kimagasló alakja sírkövére helyeztük az emlékezés gyászos koszoruját. Hogy körülálljuk a sírt, melynek hantjai örökre elválasztják őt mitőlünk, csak egy vigasztaló sugár lopja be magát szívénkbe s ez az a tudat, hogy őt a Mindenható az emberi kor legvégső határáig engedte élni. — Az újabb generáció alig fogja őt ismerni, mert már évtizedek óta visszavonultan él a közélet teréről. De aki a nevelésügy fejlődésére visszafelé tekint, találkozni kell az ő nevével, az ő munkásságával. Tévékenysége azonban, nem csak a nevelésügy fejlesztése terén nyert helyet és elismerést, hanem népirodalmunknak is egyik előkelő művelője volt. Ez irányu munkássága Garay »Regélőjében« nyert, ille-

tőleg látott napvilágot szebbnél-szebb novelláiban. Ezt a nemes hajlamot, melylyel az anyatermészet áldotta őt meg, az akkori idők irodalom és művészet kitünőségeivel történt találkozásai, csak növelték benne. Virág Benedek, Katona József, Fáy András, Garay János megjelenése házuknál, s a velük történt társalgása nagy benyomással voltak fogékony lelkére. 1846-ban Miskolcra felállított »leánynevelde« élére őt hívták meg, s ez állást el is fogadta és sok éven keresztül közelismeréssel működött az intézet élén. 1859-ben már Kolozsváron találjuk, szintén a leánynevelés érdekében munkálkodva és szereve elismerést és diadalt eszmélését fogadta el. S végül 1880-tól kezdve visszavonultan élt békési magányában. Itt érte őt utól a végelgyengülés okozta halál, október 9-én, nyolcvannégy éves korában. Béke lebegjen hamvai felett!

A tanítók nyugdíjügye. Az orsz. tanítói nyugdíjintézet kötelekébe tartozó tanítók nyugdíjilletményeit a közokt. miniszter már megállapította, sőt a járulékokat ez illetmények után már be is szedeti. Több oldalról érkezett panasz a tanítók orsz. (?) bizottságához, hogy a járulékokat nem a tényleg bevallott és iskolahatóságilag is igazolt fizetések, hanem sokkal csekélyebb összeg után szedeti be, a miniszterium. E körülmény nagy elégtelenséget idézett elő a tanítótság körében. Az országos bizottság megbízásából Somlyay József

biz. alelnök járt el ez ügyben a miniszteriumnál és itt azt a felvilágosítást nyerte, hogy a nyugdíjilleték a beszámítható »tanítói« fizetés mérvéhez állapított meg, a »kántori« illetmények a nyugdíjba be nem számíthatók. A hol tehát a kántori jövedelem külön föltüntetve nem volt, ott a nyugdíjilletéket úgy állapították meg, hogy a készpénzfizetést tanítói fizetésnek vették, a többi járulékot pedig két részre osztva, felét a tanítói, felét a kántori fizetéshez csatolták. Amenyiben ez az eljárás nélkülözne a pontosságot, a miniszterium módot fog nyújtani a tanítótságnak, hogy bevallásaikat helyesbithessék.

Szerkesztői telefon.

Cz. I. »Nemo« munkatársunk nevét sajnálatunkra nem hozhatjuk nyilvánosságra. Azt azonban kijelenthetjük, hogy a kérezzett lapba eddig egy betűt sem irt és valószínűleg nem is fog írni. — **F. I.** Nem szép, hogy elkerült bennünket! Alkalom adtan visszaadjuk a kölcsönt!

Kiadóhivatali pósta.

Kiss Valdemár székesfővárosi jönevű könyvkötő a »Népnevelő« 1892. évfolyamához esinos bekötési táblákat készített. Egynek ára 60 kr, bérmentes küldéssel. A szétküldés decz végén fog eszközöltetni, amikor az évfolyam teljes és a tartalomjegyzék mellékelve lesz. A megrendeléseket kiadóhivatalunkhoz kérjük intézni.

Ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedésében

BUDAPEST, Muzeum-körút a Nemzeti színház bérházában kaphatók:

- A nm. m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 21.452. sz. rendeletével általánosan engedélyezve.
- Barna J. Magyarország története.** Az újabb miniszteri tanterv alapján a népiskolák V. osztálya használatára. Hatodik kiadás vászonköt. ára 30 kr.
- Barna J. Földrajz** a miniszteri tanterv alapján a népiskolák számára. Első rész, 2. javított kiadás kemény kötésben 20 kr.
Második rész, 2. jav. kiadás kem. kötésben 20 kr.
Harmadik rész, kemény kötésben 20 kr.
- Virág J., Walter K. Számtani gyakorlókönyv** a népiskolák számára a legújabb miniszteri tanterv szerint. I. rész, kemény kötésben 15 kr. II. rész kötve 15 kr. III. r. kötve 20 kr. IV. r. kötve 40 kr.
- Magyarország története** párhuzamosan alkotmányunk vázlatával és a főbb világesemények függelékével az újabb miniszteri tanterv alapján, népiskolák használatára írta Barna J. Ötödik kiadás, kemény kötésben ára 30 kr.
- A nm. magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 22.219/1891. és 26.561/1891. sz. rendeletével általánosan engedélyezve.
- Novák-Oldal. Magyar olvasókönyv** a polgári leányiskolák I. osztálya számára ára 1 frt.
- A nm. magyar kir. vallás- és közokt. miniszterium 25.824/91. sz. rendeletével általánosan engedélyezve.
- Barna J. Rendszeres német nyelvtan és olvasókönyv** a középkereskedelmi iskolák és akadémiák I. osztálya számára. ára 1 frt 20 kr.
- Kugler F. Irályképző.** Alsófoku ipariskolák számára. I. rész, ára 50 kr. II. rész, ára 50 kr.
E jeles tankönyv a nm. magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 44.412. számú rendeletével általánosan engedélyeztetett.
- Ruttkay Sándor.** Egészségi, erkölcsi és illemszabályok. IV. kiadás, ára 6 kr.
- E könyvecske a nm. magy. kir. közoktatásügyi miniszterium 12.052 88. számú rendeletére és a főváros tanácsának 17.696 887. sz. rendeletével az ország és főváros összes népiskola növendékeinek megvételre ajánlva.
- Módszeres tornatanítás.** I. népiskolai tornagyakorlatok, irták Horváth F. és Juhász Gy. Ára 40 kr.
- Az egyenetlek megfejítése népszerű modorban,** írta Schwarcz M. állami tanító a népiskolák V. és VI. osztályai és polgári iskolák számára. Ára 40 kr.
- Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben,** írta Flesch M. fővárosi tanító. I. Theil für die unteren Klassen, ára 30 kr. II. Theil für die oberen Klassen der Volksschule ára 30 kr.
- Bevezetés végett fenti művekből kívánatra tisztelet-példányt ingyen bérmentve küldök.
- Az itt elősoroltakon kívül valamenyi iskola könyvek általam jutányos áron beszerezhetők. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.**
- ➡ **Kimerítő könyvárjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.** ➡

Humor. A néptanítók Bismarckja. Bismarck hercegnél a mult héten az ő birtokával szomszédos területen levő iskolák tanítói és tanítványai tisztelegtek. A bemutatás közben egyszerre csak kilép a tanítók csoportjából egy öreg néptanító és karján egy fiatal kollégát vezetve a herceg elé, így szól:

— Ime, herceg úr, ez az én Caprivim!

Természetesen általános volt a meglepetés és különösen Bismarck nézett csodálkozva arra a Caprivire, akinek ő még hírése hallotta.

— Hogyan, hogyan?

— Ugy kérem — magyarázta nagy fifikával az öreg tanító, — hogy engemet nyugdíjba küldöttek, és ezt az urat tették meg az utódomnak.

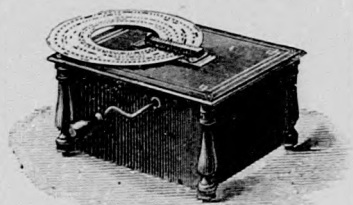

Sternberg Ármin és Testvére

cs. és kir. szabad. hangszer-ipar
Budapest, VII, Kerepesi út 36.

Saját gyártmányu mindennemű hangszerek és azok kellekét és alkatrészeit. Mindennemű hangszerek és zenéiroművek javítása és hangolása szakszerű pontossággal eszközöltetik.

— Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. —
Harmonikáról külön árjegyzék kérendő.
Zongorák javítása és hangolása pontosan eszközöltetik.

„INTONA“

elpusztíthatlan acézhangokkal, változtatható acéljátéklapokkal és korlátlan műsorral. Ezen új találmányu hangszerrel minden előzetes tanulmány és zeneismeret nélkül száz meg száz tetszés szerinti zenedarabot lehet játszani.

Ára 10 forint, a kótalapok darabja 30 krajczár.

Megrendelések az árak előleges beküldése mellett vagy utánvétellel fogantatosítatnak.

Harmonium-különlegességek nagy választékban.
Legalkalmasabb az énekhar vezetésére a MINIATUR-HARMONIUM.

„BUDAPEST“

képes politikai napilap.

XVI. évfolyam.

Naponkint 36,000 példányban jelenik meg.

Folyvást 2 érdekfeszítő regényt közöl. Hetenkint »Uj Budapest« című humorisztikus lap mint ingyenmelléklet, melynek képtalány-megfejtői között évente 156 kötet értékesebb könyv és

52 darab „Jószív“-sorsjegy

lesz kisorsolva.

A »Budapest« sokoldalúsága mellett atanügyi eseményeket is a legélenkebb figyelemmel kíséri s a hazai tanítóság jogos érdekeinek a legbuzgóbb szószólója.

Évi előfizetési ár 12 forint.

Kedvezmény-ár tanító urak számára: egész évre 9 frt, felévre 4 frt 50 kr., negyedévre 2 frt 25 kr. a postai küldést beleértve.

Az előfizetési pénzek a lakhely és u. posta pontos megjelölésével a »Budapest« kiadóhivatalához

WODIANER F. és FIAI

Budapest, Sarkantus-uteza 3. sz. alá küldendő.

Mutatványszámok egy hétig ingyen küldetnek.

Most jelent meg az

E. M. K. E. DALOSKÖNYVE.

270 két- és három-szólamu, komoly és vig dalokból álló gyűjtemény.

Az E. M. K. E. igazgató-választmány megbízásából szerkesztette **Deák Gerő.**

A »Daloskönyv« előszava így hangzik:

A dal a szív nyelve. A dallal jár az érzés: az Isten, haza és király tisztelete és szeretete. A történelem minden nagy eseménye a dallal járt kapcsolatban. Az E. M. K. E. a nemzeti érzület erősítése, a testvéri szeretet megszilárdítása munkájában szükségét látta, hogy egy daloskönyvet is állíttasson egybe és adjon ki a nép számára. Ezt a munkát Deák Gerő tanár végezte el s könyvét egy szigoru bíráló-bizottság vizsgálta meg. Ennek alapján utjára bocsátjuk a két és három szólamra irt szép és gondos gyűjteményt. Legyen ez minél több népdalos kör szervezésének az alapja, és dalolva a nép mindenütt a hazában, áldja az Istent, s tanulja szeretni a nemzetet, hazát, királyt és az édes anyai nyelvet!

Kolozsvárt, 1892. május hó 31-én.

Az igazgató-választmány nevében

Gróf Bethlen Gábor,
elnök.

Sándor József,
t. alelnök, mint főtitkár.

Ára a 278 oldalra terjedő, finom papírra nyomtatott füzött kötetnek 80 kr., vászonkötésben 1 frt, díszkötésben 1 frt 50 kr.

Megrendelések czimzendők a könyv kiadóhoz:

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és fiai)

cs. és kir. udv. könyvkereskedés

Budapesten, Andrassy-út 21. sz. a.

A Budapest-ferenczvárosi templom részére szállított üveg-festmény rajza

ÜVEGFESTMÉNYEK ÉS RAJZOK KIVÁNTATÁSÁRA

LIGETI SÁNDOR, Budapest, papnövelde-utca 6. sz.

Ajánlja saját készítményü üvegfestményeit templomok számára szőnyeg- és mozaikmintákkal, figurális alakokkal, modern vagy antik-styl szerint.

Költségtervezeteket és rajzokat kívánatra bérmentve küldök.

Egy nagy SZENT ERZSÉBET-et ábrázoló üvegfestmény, mely az 1891. évi temesvári kiállitáson az aranyéremmel lett kitüntetve, jutányos áron eladó.

Megjelent és kapható:

A magyar korona országai hegy- és vízrajzi térképe, elemi oktatásra igen czélszerű. — 25 kr.

A Rondírás módszeres iskolája, Kollacszkovszky Szilárdtól. — 30 kr.

Térképhálózatok, térképraajzoláshoz, 100 lap 2.50, 1 lap 3 kr.

KAROLYI GYÖRGY
papirkereskedésében

BUDAPEST, V. Dorottya-u. 10.,

ahol azonkívül elismert jó minőségü irkák, szépírási füzetek, rajzkönyvek, rajzfüzetek s minden iskolai szerek jutányosan beszerezhetők.

Cs. kir. szabadalmazott

Chemiai-technikai laboratorium,

hektograf-, gummiáru- és

kautschuk-bélyegző-gyár.

Mindennemü irodai szükségletek gyára.

TINTNER J. E.

Vegyész-mérnök.

A felséges kir. család több tagjának, ugy-szinté a legmagasabb bel- és külhoni hatóságok, előljáróságok, intézetek stb. szállítója.

Alapított 1850-ben.

BUDAPEST, Kigyó-tér 2. szám.

Bécs, V., Krongasse 6. saját házában.

Fényképészet.

Több felől érkezett felhívásra kiadtunk egy kis füzetet, melynek czélja a kezdő műkedvelő fényképészt kísérletei közben utbaigazítással támogatni.

A kis füzet czime: „Műkedvelői fényképészt” s tartalmazza a fotografálásnál előforduló eljárásokat sorrendben s mindazt felölelve, a mit a műkedvelőnek tudnia kell.

E kiadásunknak másik czélja az is, hogy nélkülözhetővé tegyük a magyar műkedvelőknek az eddig jóformán csak német nyelven megjelent hasonló művek böngészését.

A kis füzet ára 50 kr.

55 kr. előleges beküldése mellett a könyvet bérmentve küldjük.

Türkel és Schlesinger,

Budapest, IV. Károly-utca.